

De Zaanstreek telde ooit meer dan duizend molens. Er is nog maar een handjevol van over. De meeste zijn eigendom van de Vereniging De Zaanse Molen, die er veel tijd, geld en moeite insteekt om ze te behouden. Deze rubriek gaat over de molenaars die de resterende Zaanse molens bemannen.

Martin Schaap van houtzaagmolen De Poelenburg, een 'mooi-weer-molenaar'

Zaandam - „Ik ben een mooi-weer-molenaar. Dat mag je gerust wel zeggen. 's Zomers als het zonnetje schijnt geniet ik. 's Winters is het minder. Molenaar-zijn is hartstikke leuk. Het is de combinatie van eeuwenoude techniek en een hartstikke mooi plekkie aan de Zaan.”
Martin Schaap (56) zwaait sinds 2000 de scepter op houtzaagmolen De Poelenburg, maar is vanaf jongs af aan besmet met het molenvirus.

Als ulo-leerling, lang geleden, was hij met regelmaat op mostermolen De Huisman te vinden. Potjes mosterd verkopen aan toeristen en hand- en spandiensten verrichten op de molen.

„Moet je niet naar school?“, kreeg hij wel eens te horen van molenaar Bosman. „Nee hoor, ik heb een snipperdag genomen“, luidde dan het laconieke antwoord. Voor de molenaar was dan de kous af. Natuurlijk kwam de ongeoorloofde absentie aan het licht, want de schoolleiding belde het thuisfront om opheldering. Mooie herinneringen. Martin Schaap kan er nog om grijnzen. „Ik zat op de ulo in Zaandijk aan de Willem Dreeslaan. Vandaar kon je meelmolen De Dood zien draaien. Zat ik niet in de klas dan wisten ze op school wel waar ik uithing.“

Oliemolen Het Pink is de directe aanleiding geweest voor zijn belangstelling voor molens. „Als jochie woonde ik in de Leeghwaterstraat in Koog aan de Zaan. Op weg naar de Pinkschool kwam ik een paar keer per dag langs molen Het Pink. Jo Vooren draaide daar regelmatig mee. Van hem mochten jongens uit de buurt, zoals Peter Tange en ik, binnen komen kijken. Machtig interessant. Zo is het begonnen.“ Maar daar bleef het niet bij. De jongens mochten met Vooren ook het Westzijderveld in naar het molentje De Jonge Dirk, destijds eigendom van Vooren. „Omdat Vooren ook draaide in pelmolen Het Prinsenhof gingen we ook daar naartoe. Mochten we helpen met kruien en zeilen oprollen.“ Als twaalfjarige meldde hij zich

als lid van Vereniging De Zaanse Molen.

Laat-ie op de ulo nu met Jan Bosman in de klas zitten, de zoon van de molenaar van mostermolen De Huisman. „Kwam ik natuurlijk ook over de vloer om te helpen. De passie voor molens is spelenderwijs ontstaan en nooit meer verdwenen. Dat kwam ook omdat al mijn vrienden met molens in de weer waren.“ Daarna kwam meelmolen De Dood in beeld. „Gerrit Smit kwam in 1969 op De Dood wonen. In een winkeltje verkocht hij kippenvoer. Daar hielp ik hem mee. Ook mocht ik onder zijn toezicht helpen met draaien.“

Opleiding

Toen het Gilde van Vrijwillig molenaars in 1969 werd opgericht was Schaap er als de pinken bij om de molenaarsopleiding te volgen. „Voor de opleiding heb ik onder meer maalervaring opgedaan bij de gebroeders Krijt op De Kat.“ In 1972 zwaaide hij af als gediplomeerd molenaar. Vervolgens kwam er weer een andere molen in beeld. „Voordat ik in dienst ging, heb ik een half jaar op De Ooiervaar gewerkt met Bertus Gruijs.“

Als 23-jarige werd hij in 1976 in het bestuur van De Zaanse Molen gekozen en is er vervolgens nooit meer uit vandaan gegaan. „Ik was bestuurslid of commissielid en ben nu waarnemend secretaris. Wel is daarna het zelfstandig draaien op molens op de achtergrond geraakt.“ In 2000 kwam daar verandering in. Molenaar Theo Teeuw van De Poelenburg vertrok naar De Held Jozua, waardoor een vacature ontstond.

„Ik heb me bij het bestuur aangemeld als tijdelijk vervanger. Toen ik er eenmaal zat, vond ik het zo leuk om te doen dat ik heb gevraagd of ik de vaste molenaar van De Poelenburg kon worden. Dat was akkoord.“

De Poelenburg is één keer per maand open voor publiek, op de tweede zaterdag van de maand. „Zelf draai ik een paar dagen in de week, 's avonds of in de weekenden. Met zagen moet je met meerdere mensen zijn. Gelukkig heb ik Jan Doodeman die helpt met het slijpen van de zagen en andere technische zaken. Ook met publiek op de molen heb je assistentie nodig. Anders is het niet te doen. Het is vrij gevaarlijk met het open mechaniek van de zagen. Er is niets afgeschermd. Maar bezoekers vinden het wel een hele mooie molen. Zo'n pal trok geeft een speciaal gevoel.“

Sinds de komst van Het Jonge Schaap worden op De Poelenburg de te zagen balken betrokken van de nieuwe buurman. „Zij hebben een grote voorraad balken. Daar lenen we dan een aantal stammen. Het gezaagde hout gaat naar afnemers als bouwbedrijven, meubelmakers en particulieren.“

Zijn passie voor molens strekt zich ook uit tot het verzamelen

van foto's, ansichtkaarten en boeken. „Het gaat nog veel verder. Ik verzamel foto's en boeken over de hele Zaanstreek, van alle Zaanse dorpen. Echt alles.“

Over de animo van de jeugd voor het vak van vrijwillig molenaar heeft hij zo zijn twijfels. „Het is de vraag hoeveel jonge mensen het nog leuk vinden om een opleiding te vinden. De tijd is enorm veranderd. In de begintijd van het Gilde waren het vooral jongeren die de opleiding volgden. Nu zijn het vooral ouderen, vutters. Nederland telt 1200 molens. Daarvoor heb je tussen de 2000 en 3000 molenaars voor nodig. Jonge mensen worden afgeschrikt door de zware cursus. Die is echter wel nodig want als je verkeerd met een molen omgaat is het een heel gevaarlijk ding.“

Peter Roggeveen

Van de 19 artikelen die het Dagblad Zaanstreek heeft gepubliceerd over molenaars uit onze streek heeft onze vereniging toestemming gekregen de artikelen over de molenaars van onze molens op de site te zetten.

Martin Schaap: „Als je verkeerd met een molen omgaat is het een heel gevaarlijk ding.“

(Foto: Jolanda Hoogendoorn)

